

Ágh István: A költő és a nyelv (részlet)

A nyelvet védeni nem elég akadémiai osztály vagy társaság. Önvédelemként kellene gondoskodni róla minden magyarnak. Szerethetnék nagy nemzet fia lenni, hogy nyelvemben is gondtalanabb lehessenek. De ide születtem, ennek a kis nyelvnek vagyok a rabja, börtönöm s egyszersmind összes lehetőségem, mint apró csillagról a fényt, ragyogtatnom kell. Ragaszkodásom a megmaradásom. Csak általa tudok örülni és szenvedni, bűneimet is általa követem el. Bízom erejében és mindenkori megújulásában. De azt is tudom, ha baj van vele, velem is, országommal is baj lehet.

Külföldön érzékenyülve hallom meg a magyar szót, s érzem háttérét: a földet és az embereket. De mesterségem anyagát is érzékenyen kell szeretnem benne. Belőle kell alkotnom, és újjá kell alakítanom a nyelvet magát is. Túl a szavak fogalmi jelentésén, túl rendszere mindennapi logikáján. Ha hóról akarok írni, újra kell teremtenem a havazást. A költészet nyelvi magvalósulás, ébreszti agyunk alvó tartományait, s új tartalmakat, sejtéseket vet vissza a mindennapi kifejezésbe. Nyelvi kísérleti laboratórium. A költő felelős a nyelvért, de nem nyelvőr. Biztonságának ki kell egészülnie a szabadsággal, annyira, hogy még a nyelvtani rendet is megváltoztathassa, ha arra szüksége van a legpontosabb kifejezés miatt. Szórobbantást idézhet elő, fajsúlyt növelhet, a nyelv tömbjeiből domboríthat és hegyesíthet, az elvontság határaiig csöndesíthet.

Így van ez, mióta a költészet létezik. Az irodalom a nyelvet csak gazdagíthatja.

(A szerző nevében a gh g-nek ejtendő.)

